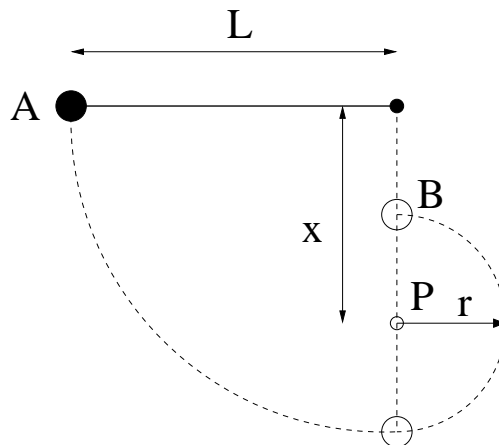

Øving 5

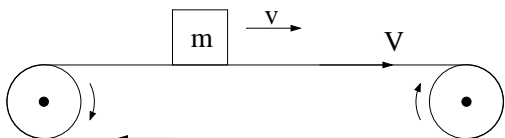
Oppgave 1

En pendel består av ei kule med masse m i ei snor med lengde L , som vist i figuren. Pendelen trekkes ut til snora er vannrett i posisjon A, og slippes. Snora treffer en pinne (P) i avstand x rett under pendelens opphengningspunkt. Snora svinger så rundt denne pinnen, med kortere pendellengde $r = L - x$.

- Anta at x er tilstrekkelig stor til at kula kommer til posisjon B rett over pinnen, og vis at hastigheten der er $v = \sqrt{2g(2x - L)}$. (Tips: Energibevarelse.)
- Hvor stor må x minst være for at kula skal nå posisjon B med stram snor?
- Hvor stor må x være for at kula skal treffe pinnen? (Tips: Vent med denne til slutt og gjør den hvis du får tid.)

Oppgave 2

En kartong med masse m slippes loddrett ned på et transportbånd som beveger seg med konstant hastighet V , se figur. Kartongen får etterhvert samme hastighet som båndet. Den kinetiske friksjonskoeffisienten mellom kartong og transportbånd er μ .

- Hvor stort arbeid W utfører friksjonskraften?
- Hvor langt x_k transporteres kartongen (i forhold til gulvet) før den får samme hastighet som båndet?
- Hvor lang tid τ tar det for kartongen å oppnå samme hastighet som transportbåndet? (Dvs: $v(t \geq \tau) = V$.)
- Hvor langt x_b har båndet beveget seg på denne tiden?
- Hvor mye energi E må transportbåndet tilføres? (Se bort fra friksjon i båndets drivhjul).

Oppgave 3

En partikkel beveger seg under påvirkning av en konservativ kraft som kan avledes av en potensiell energi (evt: "potensialfunksjon"¹)

$$U(x) = U_0 (6x^2 - x^3).$$

Her er U_0 en positiv konstant med dimensjon energi, mens x er en dimensjonsløs posisjon, $x = l/l_0$, dvs den "virkelige" posisjonen l målt i enheter av en referanselengde l_0 .

- Skisser den dimensjonsløse funksjonen $U(x)/U_0$. (Gjerne for hånd først og deretter med MATLAB.)
- Bestem retningen på kraften for ulike områder av x , både matematisk og med referanse til skissen.
- Diskuter partikkelens bevegelse for ulike verdier av totalenergien $E = U + K$, der K er kinetisk energi.
- Finn eventuelle likevektsposisjoner, både stabile og ustabile.

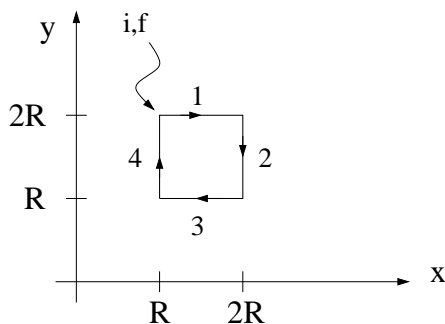
Oppgave 4

En partikkel beveger seg i det todimensjonale potensialet

$$U(x, y) = U_0 \frac{x^2 y^2}{R^4}.$$

Her er U_0 og R positive konstanter, hhv en "karakteristisk energi" og en "karakteristisk lengde" for det aktuelle systemet.

- Bestem komponentene F_x og F_y av den tilhørende konservative kraften $\mathbf{F}$.
- Bruk MATLAB-programmet kraftfelt.m til å plote $U(x, y)$, samt å visualisere $\mathbf{F}$.

- Vis at veiintegralet av $\mathbf{F}$ rundt den lukkede kvadratiske kurven (dvs fra i til $f = i$) i figuren over er lik null, som det må være for en konservativ kraft. Tips: Bestem integralet langs hver av de fire rette linjene 1, 2, 3 og 4 hver for seg og legg sammen. Eksempelvis har vi langs linje 1 at $d\mathbf{r} = \hat{x} dx$ og $y = 2R$, mens x endrer seg fra R til $2R$. På tilsvarende vis endrer y seg fra $2R$ til R langs linje 2, mens $x = 2R$ her er konstant. Og så videre!

Noen fasitsvar: 1b: $3L/5$, 1c: $\simeq 0.46L$, 2b: $V^2/2\mu g$, 2e: mV^2 , 3d: 0 og 4

¹Begrepene *potensiell energi* og *potensial* brukes ofte synonymt i fysikk. Strengt tatt er potensialet en spesifikk potensiell energi, i betydningen "potensiell energi pr enhet av et eller annet". Eksempler: Elektrisk potensial er potensiell energi pr ladningsenhet. Gravitasjonspotensial er potensiell energi pr masseenhed.